

ERHVERVSJURA

En virksomheds hjerteblod

VIDENSTYVERI: Også erhvervshemmeligheder er beskyttet af juraen på forskellige måder.

LARS BO LANGSTED
professor,
Juridisk Institut,
Aalborg Universitet

finans@finans.dk

Kommer konkurrenter i besiddelse af en virksomheds erhvervshemmeligheder, vil de ofte meget hurtigt kunne udkonkurrere virksomheden, som måske har brugt mange ressourcer og år på at opbygge dem.

Det kan være ingredienser i produkter, kommende markedsføringstiltag, detaljerede kundefortegnelser, langsigtede strategier og andet, der er centralt for virksomhedens produkter og overlevelse.

Der er derfor intet underligt i, at lovgiver beskytter disse mod at blive opsnappet og udnyttet af andre end dem, der er berettiget til at have dem og arbejde med dem – altså typisk virksomhedens ansatte eller andre, der af virksomhedsmæssige årsager er i besiddelse af (dele af) dem.

Som så mange andre steder i juraen er også erhvervshemmeligheder beskyttet på forskellig måde i forskellige love.

Hovedbestemmelsen er markedsføringslovens § 19, der lægger flere "lag" beskyttelse på sådanne erhvervshemmeligheder.

Efter stk. 1 må man ikke »på utilbørlig måde skaffe sig eller forsøge at skaffe sig kendskab til eller rådighed over virksomhedens erhvervshemmeligheder«.

Det vil sige, at man straffer den, der aktivt opsøger hemmeligheder, som han ikke har adgang til. Den typiske industrispion. I stk. 2 strafbelægges den, der »ubeføjet viderebringer eller benytter sådanne hemmeligheder«.

Her rammes den, der har lovlig adgang til hemmelighederne og kan råde over disse, men som videregiver disse hemmeligheder eller selv bruger dem f.eks. til at starte en konkurrerende virksomhed op.

Endelig er der også i bestemmelsen en »hælerbestemmelse« møntet på den konkurrerende virksomhed, der anvender hemmelighederne, hvis de er opnået i strid med stk. 1 eller 2.

Umiddelbart skulle man tro, at disse bestemmelser var både klare og let anvendelige.

Det er de naturligvis også ved klare overtrædelser, men der er tillige en række "gråzonen tilfælde", hvor man kan være i tvivl om rækkevidden.

For eksempel skulle man tro, at der var en afgørende

forskel – og tilsvarende let sondring – imellem tilfælde, hvor gerningsmanden skaffer sig oplysningerne, og tilfælde, hvor han allerede har adgang til dem, men bruger dem på en ulovlig måde. Men så let skal det ikke være.

I en netop offentliggjort højesteretsdom beskrives således et tilfælde, hvor de forskellige retsinstanser så ret forskelligt på netop dette spørgsmål. Meget groft gengivet havde en salgsdirektør efter 10 år i samme firma den 24. juli 2008 opsagt sin stilling til fratrædelse ved udgangen af august måned.

Umiddelbart inden sin fratræden aftalte han og virksomheden, at han skulle fortsætte som konsulent for virksomheden i de kommende tre måneder. Han havde ikke nogen konkurrenceklausul i sin ansættelseskontrakt.

»Den 16. juli 2008, otte dage før sin opsigelse, overførte direktøren uden virksomhedens viden og samtykke en stor mængde filer fra virksomhedens it-system til cd-rom'er, herunder oplysninger om recepter på virksomhedens carriageenan- og alginatblandinger samt oplysninger om råvareleverandører, kunder, analyseresultater, økonomi og priskalkulationer. Der var tale om oplysninger, som han havde adgang til i kraft sin ansættelse,« som det siges i dommen.

Direktøren begyndte under sine tre måneder som konsulent også at arbejde som konsulent for et konkurrerende firma, hvor han senere blev ansat sammen med en anden medarbejder fra den oprindelige virksomhed. En del af kunderne fra den oprindelige virksomhed skiftede til den nye virksomhed, hvilket fik den oprindelige virksomhed til at få fogedretten til at nedlægge et forbud mod, at den fratrådte direktør »i tre år regnet fra fratrædelsen den 18. november 2008 ikke måtte deltage i indkøb og afsætning af carriageenan- og alginatblandinger«.

Senere afsagde samme fogedret en kendelse, hvorefter den beslaglagde direktørens computere og nogle cd-rommer og USB-stiks.

Der var i sagen intet bevis for, at direktøren i sit senere arbejde havde gjort brug af nogle af de oplysninger, han havde kopieret over på cd-rommerne. En grundforudsætning for såvel fogedforbuddet som beslaglæggelsen var, at direktøren havde handlet i strid med markedsføringslovens § 19.

Byretten afviste pure, at der skulle være tale om en overtrædelse af markedsføringsloven: »Direktøren har

bekræftet, at han har kopieret de filer, der er beskrevet i sagen. Han har forklaret, at han gjorde det for at udføre sit arbejde eller sine opgaver for virksomheden. Han havde både som ansat og som konsulent fri adgang til at se og benytte det, han havde kopieret. Da han havde uhindret adgang til virksomhedens server, kan retten ikke forestille sig eller tro på, at der var nogen anden grund til kopieringen, end at oplysningerne blev kopieret for at blive brugt eller eventuelt blive brugt af ham selv eller i andre arbejdsopgaver eller samarbejdspartneres tjeneste. En sådan brug ville stride mod markedsføringslovens § 19, stk. 2.«

Derudover fandt retten intet belæg for, at direktøren rent faktisk skulle have misbrugt de pågældende oplysninger.

Landsretten udtrykte en vis forståelse for virksomhedens bekymring, men fandt

Endelig er der også i bestemmelsen en »hælerbestemmelse« møntet på den konkurrerende virksomhed, der anvender hemmelighederne.

heller ikke, at der var tale om en overtrædelse af markedsføringsloven: »Landsretten finder, at kopieringen af materialet kort tid før direktøren opsagde sin stilling måtte give anledning til betænkelighed hos virksomheden med hensyn til direktørens loyalitet i forhold til virksomheden samt en bekymring for, at virksomhedens erhvervshemmeligheder kunne blive anvendt i strid med markedsføringslovens § 19. Efter indholdet af

de fremlagte e-mails sammenholdt med de afgivne forklaringer finder landsretten imidlertid, hverken at virksomheden har godtgjort, at direktøren har skaffet sig adgang til erhvervshemmeligheder på utilbørlig måde, eller at han i væsentligt omfang har viderebragt eller benyttet nogen af de beskyttede oplysninger.«

Dette ændrede sig imidlertid i Højesteret: »Højesteret finder, at direktøren ved denne handling – som han som nævnt foretog umiddelbart før sin opsigelse, og før han vidste, at han fortsat skulle udføre konsulentopgaver for virksomheden – på utilbørlig måde har skaffet sig rådighed over virksomhedens erhvervshemmeligheder i strid med markedsføringslovens § 19, stk. 1.«

Det interessante er her, at Højesteret anvender markedsføringslovens § 19, stk. 1, på en person, der er ansat

i virksomheden og har legal adgang til de pågældende oplysninger. Hovedreglen ville normalt være, at man først ville kunne straffe, hvis personen så anvender sin viden om oplysningerne på utilbørlig måde.

Det sidste var der imidlertid intet i sagen, der tydede på.

Den »handling« Højesteret henviser til i præmisserne, er da heller ikke, at han skaffer sig adgang til oplysningerne, men at han »overførte« oplysningerne til cd-rom.

Og det led i stk. 1, som Højesteret citerer, er, at direktøren har »skaffet sig rådighed over« hemmelighederne.

Rettsstillingen synes herefter at være den, at en ansat, der umiddelbart før sin opsigelse »går ind« i virksomhedens computersystem og ser og anvender de erhvervshemmeligheder, der nu måtte ligge derinde, ikke derved overtræder markedsføringslovens § 19, stk. 1.

I det øjeblik den ansatte imidlertid bemægtiger sig (en kopi af) oplysningerne ved at lægge dem over på en cd-rom, et usb-stik eller på anden måde overfører dem til sin private sfære, uden at der er arbejdsmæssigt sigte med det, overtræder han stk. 1 ved at »skaffe sig rådighed« over hemmelighederne.

Læser man således præmisserne meget tæt, kan man ikke sige, at Højesteret er uenig med landsretten i vurderingen. Landsretten glemmer bare at se særskilt på ordene om at skaffe sig »rådighed« over oplysningerne, og at dette kan dække over noget andet end at skaffe sig »adgang«.

Af samme grund vil man heller ikke kunne bruge straffelovens § 263, stk. 2 om hacking, selvom erhvervshemmelighederne befinder sig på en server. Den taler nemlig kun om uberettiget at skaffe sig »adgang«, og det gjorde direktøren i sagen ikke.

Højesteret mente i øvrigt, at forbuddet og dermed beslaglæggelsen var for vidtgående, og det endelige resultat blev derfor det samme i Højesteret som i de to øvrige instanser.

Hvis en ansat bemægtiger sig (en kopi af) sit firmas hemmeligheder ved at lægge dem over på en cd-rom, et usb-stik, uden at der er arbejdsmæssigt sigte med det, overtræder han markedsføringsloven ved at »skaffe sig rådighed« over hemmelighederne.

Arkivfoto: Victor Habbick/Polfoto

